

SKÖTSELPLAN FÖR

NATURRESERVATET DALBY LUND

MÖRBYLÅNGA KOMMUN, KALMAR LÄN

Fastställd 92-06-11 av Länsstyrelsen i Kalmar län

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: LÄNSSTYRELSEN

Bildande av naturreservat Dalby lund, Mörbylånga kommun

Namn: Naturreservatet Dalby lund.
Kommun: Mörbylånga.
Socken: Kastlösa.
Läge: Området är beläget ca 7 km SO om Mörbylånga.
Kartblad: Topografisk karta: 4G/4H Kalmar SO/Runsten SV.
Ekonomisk karta: 4G 2h Bredinge och 4G 2i Gösslunda.
Gränser: Området har inlagts med grov punktstreckad linje, bilaga 1.
Fastigheter: Del av Stora Dalby 1:3, 2:3 och 3:3.
Areal: Ca 24 ha land.
Naturvårds-
förvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i länet.

Ärendets beredning

I samband med att gallring skulle utföras av vissa delar av Dalby lund aktualiserades fråga om bildande av naturreservat av området.

Värderingar och förhandlingar har förevarit och slutlig överenskommelse har numera träffats med markägarna om bildande av naturreservat för vissa delar av deras fastigheter mot intrångsersättning enligt 26 §§ naturvårdslagen.

Samråd har under ärendets handläggning skett med naturvårdsverket, som godkänt såväl överenskommelserna som därtill hörande förslag till reservatsföreskrifter jämte skötselplan. Kommunen har under hand sagt sig ej ha något att erinra mot säkerställandet av området.

Beskrivning av området

Dalby lund är belägen i Kastlösa socken ca 2,5 km nordost om Kastlösa by och öster om länsväg 136. Skogen gränsar i norr och öster mot nästan ren alvarmark och den är det enda större ädellövskogsområdet beläget så långt ut mot Stora alvaret. Längre söderut mot alvarskanten ligger ett annat skogsområde av ädellövskogskaraktär - Albrunna lund. Dalby lund, som egentligen måste karaktäriseras som en ädellövskog ligger inom den naturgeografiska regionen 14 a Ölands och Gotlands alvarområden.

Reservatsområdet ligger, som nämnts, ut mot Stora alvaret där det utgör en påtaglig bild i det eljest öppna landskapet. Trots närheten till alvarsmarken är jordtäcket relativt tjockt. De lösa jordlagren utgörs enligt SGU:s jordartskarta av grus i norra delen och lerig, sandig - moig morän i den södra. Detta förhållande visar sig också i vegetationen framför allt i lundalmbeståndet som har sin tyngdpunkt i områdets södra och centrala delar för att successivt avta mot norr. Mullen är också betydligt mäktigare inom den med lundalm bevuxna delen.

Dalby lund finns beskriven bland annat av Rikard Sterner i Ölands växtvärld 1926. Sterner skriver bland annat "Alvarplatåns skogsdungar äro av intresse framförallt genom de säregna lågskogar och snår, som här bilda övergången mellan den verkliga skogen och alvaret. Den största skogsdungen är Stora Dalby lund i Kastlösa socken.

De viktigaste trädslagen i Stora Dalby lund äro ask och lundalm. Av betydelse äro även asp och ek. Buskarna äro förnämligast rundhagtorn och hassel. Lundens av betning och röjning ganska starkt påverkade södra del kan i huvudsak karaktäriseras som en hagtornsrik alm-asklund. I den norra delen finnas älggräsrik asp-askskog och hasselrik asp-askskog samt i utkanten mot alvaret en hassel-lågskog och av diverse buskarter bildade, lägre snår. Det är blott de två sistnämnda som här kunna bli föremål för en utförligare beskrivning.

Hasselbuskarna, som i huvudsak bilda lågskogen, hålla i höjd 2-3 m. Sparsamt ingå i snåren rundhagtorn (*Crataegus oxyacantha*) och spets-hagtorn (*C. curvisepala*), nyponbuskar, benved (*Evonymus*), hårdved (*Cornus*), olvon och brakved. Här och där höjer sig en trädkrona av lundalm, ek, ask eller asp något över buskarna. Buskagen äro stora. De i allmänhet helt små ängsfläckarna torde ha röjning och betning att tacka för sin existens. Till sin sammansättning äro de i huvudsak älvväxingsängar och överensstämma i stort sett med den vanliga älvväxingsängen i lövängen. Orkidéer uppträda här i sedvanlig ymnighet. Markvegetationen inne i snåren är ej särskilt anmärkningsvärd; den har ungefär den för lunden vanliga sammansättningen."

Genom att lunden numera inte utnyttjas för bete har områdets tidigare mer öppna karaktär alltmer slutit sig till en ordinär ädellövskog.

Skogsbeståndet innehåller förutom lundalm och ask som dominerar trädskiktet även lövträd som ek och asp. Buskskiktet är välutvecklat med de arter Sterner nämnt. Almens ålder torde röra sig från ca 120 år och nedåt. De riktigt stora träden i södra delen har en imponerande diameter och höjd. Det totala virkesförrådet är 1991 uppmätt till ca 6.500 m³/sk. Vissa delar håller ett förråd på ca 350 m³ sk/ha vilket är mycket högt med tanke på lundens belägenhet.

Dalby lund har troligen utnyttjats som ängsmark och senare som betesmark. Genom ändrad markanvändning har skogen alltmer slutit sig till det stadium den har i dag av en så gott som helt sluten ädellövskog.

Dalby lund är från botaniska och faunistiska synpunkter av synnerligen stort värde och framför allt botaniska successionsstudier har bedrivits sedan mycket lång tid tillbaka från Växtekologiska institutionen vid Uppsala Universitet. Den långa kontinuiteten av skog och stabiliteten är av stor vikt för kryptogamerna och mossvegetationen är synnerligen välutvecklad.

Lavfloran har studerats tidigare av S. Ekman och vid ett hastigt besök i samband med att fråga om gallring väckts påträffades flera arter, som är upptagna som hotade i landet. Flera mycket sällsynta lavar påträffades vidare och en för landet ny art kunde konstateras. Utöver de botaniska värdena är även landmolluskfaunan intressant och en snabbinsamling gav ett 10-tal arter varav en tillhörande hotkategori 3. Förhållandet gäller även svampfloran där fyra arter från hotlistan påträffats tillsammans med ytterligare ett antal andra mycket sällsynta arter. Fågelfaunan har studerats vårvintern 1991. Särskilt riklig är förekomsten av skogsduvor och starar. Hålhäckande fåglar utgjorde 36 % av fågelbeståndet i lunden, vilket är den högsta noteringen för någon lund på Öland. Ytterligare grundläggande biologiska inventeringar bör göras så snart som möjligt för att helt klarlägga Dalby lunds naturvärden.

I området finns ett stort antal fornlämningar i form av stensträngar. Dessa är lämningar efter ett förhistoriskt jordbruk. Här finns också husgrunder och skålgropar i ett jordfast block. Skålgroparna hör sannolikt samman med bronsålderns religiösa ceremonier.

Av det sagda framgår att Dalby lund på grund av den långa "skogskontinuiteten" äger utomordentligt höga naturvetenskapliga värden, dock ännu ofullständigt kända. Även från kulturhistoriska synpunkter är området mycket värdefullt. Området, som ingår i Stora alvaret, är också enligt 2 kap 6 § 2 stycket naturresurslagen av riksintresse för naturvärden och för kulturminnesvärden. För hela området gäller kulturminneslagen, 2 kap.

Områdets betydelse och behov av skydd och vård

Dalby lund är särskilt intressant dels på grund av belägenheten ut mot Stora alvaret, dels också för sin egenart med ett stort bestånd av gammal, grov lundalm. Bestånd av den storlek som Dalby lund uppvisar finns endast på ett par platser i Sverige. I Europa för övrigt är med några få undantag lundalmskogarna nedhuggna. Det enda skogsbestånd med lundalm liknande Dalby lunds är beläget ca 5 km sydsydväst därom. Här avses Västerstads almlund även den naturreservat.

Området äger stora botaniska, mykologiska och faunistiska värden liksom även ornitologiska och området är för allmänheten lättillgängligt och intressant framför allt under vår- och försommartid.

Området bör av de skäl som angivits ovan särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) området som naturreservat med de gränser som framgår av bifogade ärendekarta (bilaga 1). Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Dalby lund.

Ändamålet med reservatet ska vara att bevara en mosaikartad ädellövskog av naturskogskaraktär huvudsakligen i orört skick. Viss skötsel kan bli nödvändig för att bibehålla mångformigheten av biotoper och arter.

Ändamålet ska tryggas genom att

- gallra och röja på sådant sätt att mosaiken av ädellövskog bibehålls och vidareutvecklas varvid det primära dock ska vara att gynna lundalmen,
- gallra bort eventuellt uppkommande barrinslag,
- spara och gynna träd, buskar och annan vegetation som behövs för att vidmakthålla områdets faunistiska värden.

För området ska gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen som anges nedan.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheten inom reservatet.

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. inrätta upplag,
3. bedriva täkt av något slag eller utföra mekanisk markberedning,
4. dika, muddra, schakta, fylla, torrlägga, spränga eller utföra annan liknande åtgärd,
5. använda kemiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämne eller liknande,
6. anlägga ny väg eller parkeringsplats eller att bredda befintlig väg eller utföra annan liknande anordning,
7. avverka, gallra, röja, plantera, så eller vidta annan skoglig åtgärd,
- 8 dra fram mark- eller luftledning,

9. upplåta plats för tältning eller uppställning av husvagn eller dylikt,
10. inplantera för området främmande växt- eller djurart,
11. framföra motorfordon eller annan transportmedel annat än på befintliga vägar,
12. upplåta markområdet för tävlings- eller övningsändamål.

Om avverkning, gallring eller röjning erfordras från naturvårdssynpunkt för uppfyllandet av ändamålet med reservatet, ska markägarna äga rätt att erhålla det virke, som avses transporteras bort från reservatet, samt rätt att därvid använda motorfordon.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen:

1. Åtgärder för att gynna och främja ädelövskogens utveckling samt dess flora och fauna. Viktigt är att ge lundalmen optimala betingelser.
2. Skogsskyddsåtgärder, som länsstyrelsen och naturvårdsförvaltaren finner nödvändiga.
3. Anordningar för besökande såsom parkeringsplats, uppställande av sopkärl samt anläggande av strövstig om dessa åtgärder anses erforderliga.
4. Utmärkningar och upplysning om reservatet.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet.

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. förstöra, ta bort eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. plocka blommor, svampar, mossor eller lavar,
3. skada eller ta bort växande eller döda träd, stubbar, bark, buskar eller ris,
4. jaga döda, fånga, eller skada vilda däggdjur, grod- och kräldjur eller fåglar, ta bort eller skada ägg eller bon eller på annat sätt störa djurlivet,

5. samla in insekter,
6. medföra ej kopplad hund,
7. framföra motordrivet fordon,
8. göra upp eld,
9. tälta, ställa upp husvagn eller liknande,
10. utnyttja området för tävlings- eller övningsändamål samt
11. utan länsstyrelsens tillstånd företa vetenskapliga undersökningar.

Ovan nämnda föreskrifter under C gäller ej åtgärder, som erfordras för genomförande av undersökning eller forskning, som länsstyrelsen givit tillstånd till.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet m m.

1. Naturvårdsförvaltningen ska handhas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna.
2. Vid naturvårdsförvaltningen ska samråd fortlöpande ske med länsstyrelsen och andra berörda myndigheter.
3. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m m som framgår av skötselplanen (bilaga 2). Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för naturvårdsförvaltningen.

Den som bryter mot föreskrift, som meddelats med stöd av 8 § eller 10 § naturvårdslagen, kan dömas till böter eller fängelse samt förpliktas att ersätta kostnad, som föranleds av gärningen.

Länsstyrelsen kan vid vite förelägga vederbörande att vidta rättelse. Vederbörande kronofogdemyndighet äger meddela handräckning för ändamålet.

Detta beslut ska kungöras på det sätt som är föreskrivet beträffande författningar i allmänhet.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljö- och naturresursdepartementet (bilaga 4).

LÄNSSTYRELSEN
KALMAR LÄN

BESLUT

1992-06-11

231-6123-91

7 (7)

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsrådet Ulf Färnhök beslutat och avdelningsdirektören Arnold Samuelsson varit föredragande har även miljövardsdirektören Göran Andersson, länsantikvarien Britt-Marie Hammarskiöld, länsarkitekten Lennart Weiman, biträdande överlantmätaren Jan G. Nilsson samt länsassessorn Karl-Gustaf Nylander deltagit.

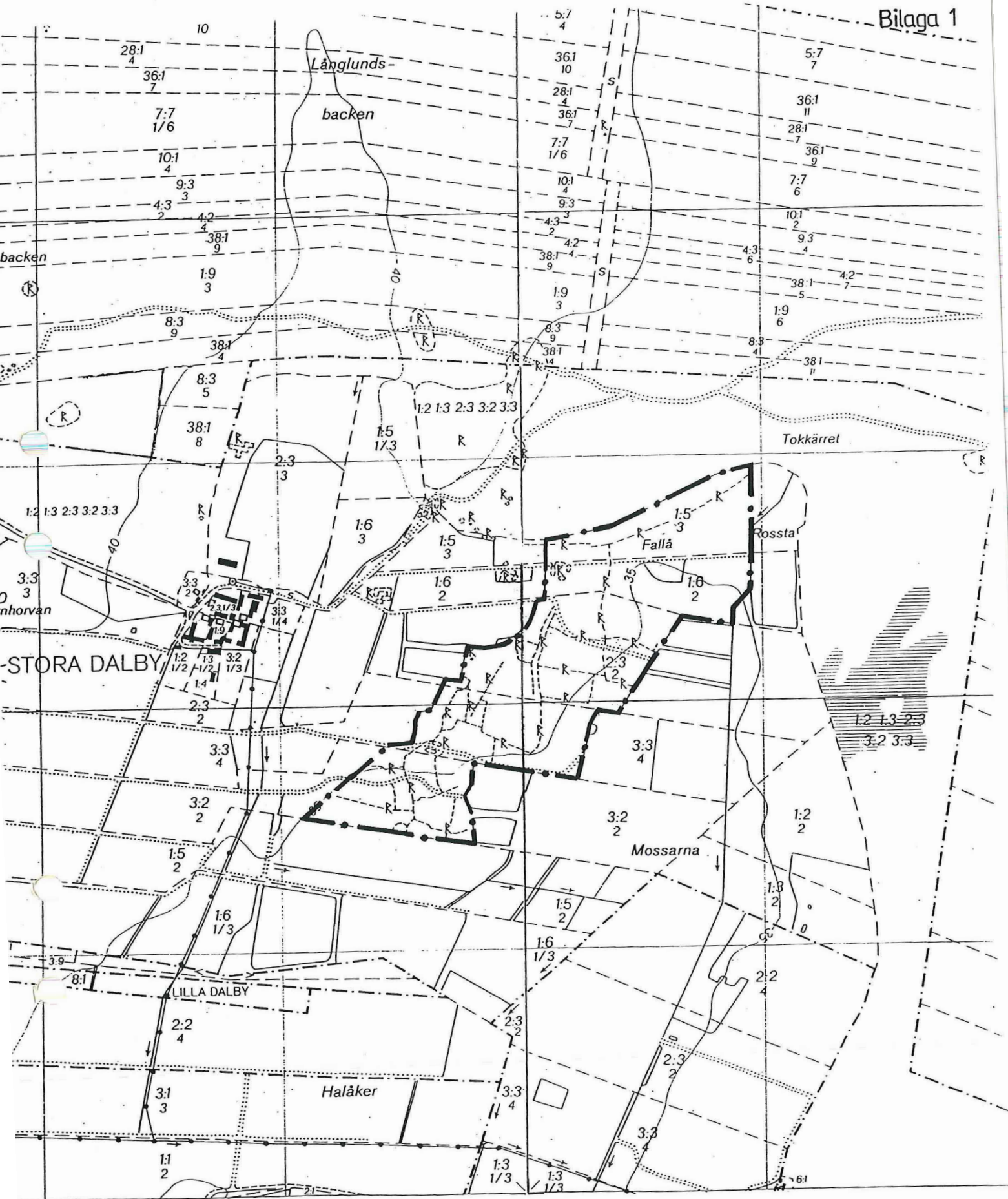

Ulf Färnhök

Arnold Samuelsson

Länsstyrelsen, naturvårdspärmen

Kopia:-

[Faint, mostly illegible text follows, likely a list of recipients or a summary of the document's content. A yellow highlight is visible on one line.]

Tillhör länsstyrelsens i Kalmar län
beslut den 11 juni 1992

En Låda

—•— Reservatsgräns

0 100 200 300 400 500 meter

SKÖTSELPLAN

Naturreseptet Dalby lund

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

1.1 Övergripande mål

Målet för områdets skötsel skall vara att bevara och bibehålla en sluten naturskogsliknande ädellövskog dominerad av lundalm och ställvis ask. Även florán och faunan ska bibehållas och om möjligt utvecklas.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Hävd av skogsområdet.

Mål: Att genom lämplig skötsel bibehålla områdets karaktär av sluten ädellövskog.

Riktlinjer och åtgärder: Skogen ska tills vidare, i avvaktan på utredning om dess skötsel för att ändamålet med reservatet ska uppnås, få utvecklas fritt.

En fördjupad botanisk, mykologisk, entomologisk och ornitologisk inventering ska snarast genomföras. Inventeringarna ska ligga till grund för framtida handlingsprogram och skötsel.

1.2.2 Faunavård.

Riktlinjer: Faunavårdande hänsyn skall tas vid reservatsskötseln samt vid utövande av jakt.

Skötselåtgärder skall utföras under sådan tid på året och på sådant sätt att onödiga störningar på djurlivet undviks.

1.3 Behandling av skötselområden

Naturreseptet är, i avvaktan på mer konkreta skötselåtgärder, indelat i endast ett skötselområde som redovisas på skötselplanekarta (bilaga 3). Vid skötselplanens slutliga utformning kan området komma att delas in i flera skötselområden.

Skötselområde (24 ha)

Beskrivning: Lundalmbestand av varierande ålder 50-125 år med inslag av ask och ek. Lundalmen dominerar stort i områdets södra delar medan nästan låg krattskogsliknande gles ask och ekskog finns längst i norr. Här har viss avverkning skett tidigare.

Mål: Bibehålls mosaikartad ädellövskog med särskild hänsyn till lundalmen.

Istandsättningsåtgärd: Tills vidare ingen.

3. TILLSYN

Tillsynen skall naturvårdsförvaltaren svara för.

4. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

- * skötselområde
 - * utförd åtgärd
 - * år och månad för åtgärdens utförande
 - * dagsverksåtgång/kostnad
 - * vem som utfört åtgärden (naturvårdsförvaltare, markägare, beredskaps lag eller annan)
 - * finansiering ((vårdanslaget, AMS-medel etc)
 - * ev notering om åtgärdens effekt eller om annan av intresse inom naturreservatet, t ex slitage och andra störningar p.g.a. friluftslivet.
- friluftslivet

Denna dokumentation skall utgöra underlag vid ev revidering av skötselplanen.

5. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Nu upprättad skötselplan ska gälla intill dess inventeringar och utvärderingar redovisar om och i så fall vilka åtgärder som måste insättas för att Dalby lunds nuvarande karaktär ska kunna bibehållas och utvecklas.

6. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

6.1 Ekonomisk utredning

I första hand ska P-plats iordningställas och utmärkning och uppskyllning av området ske. Kostnaderna härför beräknas till högst 10 000 kronor.

Så snart erforderlig kännedom erhållits om skogens framtida skötsel, för att ändamålet med reservatet ska bibehållas, kommer särskild ekonomisk utredning att upprättas

6.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten: uppförande och underhåll av anordningar för friluftslivet, framställning och utplacering av informationsskyltar, utmärkning av reservatets gräns samt tillsyn.

Vad gäller anordningar för allmänheten skall framtagning och utplacering av informationstavlor samt utmärkning av reservatsgränsen prioriteras. Utmärkning av reservatsgränsen skall utföras omedelbart.

Underhållsåtgärd: I första hand ska lundalmen gynnas och ges så vitt möjligt optimala betingelser.

2 ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

2.1 Övergripande mål.

Syftet med reservatet är att värna om och bevara en för landet sär-egen naturtyp - lundalskog med ask - med dess fauna och flora. Anordningar för allmänheten ska därför planeras och utföras med beaktande av detta.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet, parkeringsplatser.

Beskrivning: Reservatet ligger i nästan direkt anslutning till Stora Dalby by.

Riktlinjer och åtgärder: En parkeringsplats bör anordnas på befintlig betesmark i områdets nordvästra del, under förutsättning att hinder ej möter enligt kulturminneslagen, 2 kap. Fråga om P-plats och fördelningen av underhåll av väg från Dalby by till P-platsen ska av naturvårdsförvaltaren tas upp separat med markägarna. Ungefärligt läge - förslag - har lagts in på skötselplanekartan (bilaga 3).

2.2.2 Stigar.

Beskrivning: Enkla körvägar finns idag inom reservatet.

Riktlinjer och åtgärder: Utöver befintliga körvägar behövs inga ytterligare åtgärder för allmänheten.

2.2.3 Renhållning.

Beskrivning: Sopställ och andra sanitära anordningar saknas.

Riktlinjer och åtgärder: Om så visar sig erforderligt ska enkelt sopställ uppställas på parkeringsplatsen. För närvarande ingen åtgärd.

2.2.4 Information.

Beskrivning: Informationsskylt saknas idag.

Riktlinjer och åtgärder: Informationstavla ska sättas upp vid parkeringsplatsen. Länsstyrelsen ansvarar för framställning och naturvårdsförvaltaren för uppsättning.

2.2.5 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsmarkering skall utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22). Naturvårdsförvaltaren ansvarar för detta.

